

Nr. 12978/14.10.2016

Către

Toate unitățile de învățământ de stat și particulare din județul Ilfov

Ref: Adresa MECȘ nr. 30654/24.02.2015 referitoare la Protocolul de colaborare privind educația juridică în unitățile de învățământ

Având în vedere adresa MECȘ nr. 30654/24.02.2015, prin care suntem informați cu privire la încheierea, între Ministerul Justiției, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii a *Protocolului de colaborare privind educația juridică în unitățile de învățământ*, care are ca scop principal promovarea unor activități de educație juridică în unitățile de învățământ preuniversitar, vă transmitem anexele IA, IB și IB2 atât în scop de informare, cât și pentru a operaționaliza prevederile protocolului, proiectând și realizând diferite activități, exemplificate în anexe.

Vă rugăm să desemnați un cadru didactic responsabil cu aceste activități și să realizați o planificare a acestora, conform modelului de mai jos:

ANEXA C

RAPORT PRIVIND ACTIVITĂȚILE DE EDUCAȚIE JURIDICĂ REALIZATE, ÎN ANUL ȘCOLAR 2016-2017, ÎN JUDEȚUL ILFOV

Denumirea unităților de învățământ preuniversitar și nr. de unități de	Tipul de activitate: a. activități la nivel curricular la disciplina/disciplinele b. activități extracurriculare de tipul	Nivelul de învățământ și clasa/clasele la care s-a realizat activitatea și data	Practicienii dreptului care au fost implicați în desfășurarea activității/activităților	Nr. total de unități de unități de inv. preuniversitar în care s-au desfășurat activități la nivel
--	---	---	---	--

Învățământ în care s-au desfășurat diferite tipuri de activități	c. activități la nivelul orelor de consiliere și orientare/dirigenție d. competiție/concurs școlar		județean, pentru toate tipurile de activități. Observații
a. ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE JURIDICĂ LA NIVEL CURRICULAR LA DISCIPLINA/DISCIPLINELE:			
Notă: se precizează denumirea completă a fiecărei unități de învățământ preuniversitar (de la 1 la n unități de învățământ preuniversitar în care s-au realizat activități de tip a.)	a. activități la nivel curricular la disciplina/disciplinele:.....	Învățământ primar: Clasa/clasele:...../data/datele:...(spr e exemplu: clasa a III-a B/7.05.2015) Învățământ gimnazial: clasa /clasele:..... /data/datele:..... Învățământ liceal/profesional: clasa/clasele:..... /data/datele:.....	Spre exemplu: Judecător.....(nume și prenume și instituția)
1.	a..... a.....		Numărul total de unități de învățământ preuniversitar, la nivelul județului...../municipiului i București în care s-au realizat diferite tipuri de activități (activități de tip a,b,c,d) a fost de 35.
2.	a. a. a.	Învățământ primar: Învățământ gimnazial: Învățământ liceal/profesional:	
3.	a. a. a.	Învățământ primar: Învățământ gimnazial: Învățământ liceal/profesional:	
.	a.	Învățământ primar: Învățământ gimnazial: Învățământ liceal/profesional:	
.	a.	Învățământ primar: Învățământ gimnazial: Învățământ liceal/profesional:	
.	a.	Învățământ primar: Învățământ gimnazial: Învățământ liceal/profesional:	

n.	a.	Învățământ primar:.....	
		a.	Învățământ gimnazial.....
		a.	Învățământ liceal/profesional:.....
<p>a. Date generale privind activitățile de tip a., realizate la nivel județean- activități de educație juridică la nivel curricular</p>			
<p>Notă: Se precizează numărul total de unități de învățământ în care s-au desfășurat activități de tip a.</p> <p>Spre exemplu:10 unități de învățământ preuniversitar la nivelul județului...../municipiului București</p>	<p>Notă: Se enumeră generic denumirile tuturor disciplinelor la care s-au realizat activități de educație juridică</p> <p>Spre exemplu: Educație civică, Cultură civică, Sociologie, Filosofie</p>	<p>Notă: Se precizează generic nivelul clasei/claselor la care s-au realizat activități pentru fiecare ciclu de învățământ</p> <p>Spre exemplu: Învățământ primar: clasele a III-a, clasele a IV-a Învățământ gimnazial: clasele a V-a, clasele a VI-a, clasele a VII-a, clasele a VIII-a) Învățământ liceal/profesional: clasele a XI-a liceu, clasele a XII-a liceu)</p>	<p>Notă: Se enumeră generic toate categoriile de practicieni ai dreptului care au participat la activități de tip a. la nivelul județului/municipiului București (judecători, procurori, avocați, juriști, notari publici ș.a.)</p> <p>Spre exemplu: la activitățile de tip a. au participat practicieni ai dreptului, respectiv: <i>procurori, judecători, avocați</i></p>
<p>b. ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE DE EDUCAȚIE JURIDICĂ DE TIPUL: EXPUNERI/PRELEGERI/DEZBATERI/MESE ROTUNDE/VIZITE/PROIECTE EDUCAȚIONALE Ș.A.</p>			
<p>NOTĂ: pentru activitățile de tip b. se completează după modelul activităților de tip a., prezentat mai sus</p>			

c. ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE JURIDICĂ LA NIVELUL ORELOR DE CONSILIERE ȘI ORIENTARE /DIRIGENȚIE:

NOTĂ: pentru activitățile de tip c. se completează după modelul activităților de tip a., prezentat mai sus

d. COMPETIȚIE/CONCURS ȘCOLAR DE EDUCAȚIE JURIDICĂ:

NOTĂ: pentru activitățile de tip d. se completează după modelul activităților de tip a., prezentat mai sus

Planificarea, înregistrată în unitatea de învățământ, semnată de director, va fi transmisă, în format letric și electronic, la Inspectoratul Școlar Județean Ilfov până la data de 30.03.2017, formatul electronic fiind transmis pe adresa nico_bajenaru@yahoo.com (inspector școlar pentru istorie și disciplinele socio-umane, prof. Nicoleta Băjenaru)

Inspector Școlar General,

Prof. dr. BARBU DANIELA

Inspector școlar,

Prof. Băjenaru Nicoleta

Preambul

Ministerul Educației Naționale, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Public (denumite, în continuare, *partii*),

Conștientizând importanța deprinderii cunoștințelor elementare de drept și a promovării unei culturi juridice menite să încurajeze, de la o vârstă fragedă, respectul față de lege, echitatea socială și atitudinea civică,

Având în vedere impactul semnificativ al normelor de drept asupra individului, precum și tendința de creștere a numărului și complexității reglementărilor specifice unei societăți democratice guvernate de principiul respectării normei de drept,

Ținând seama de riscurile provenind din lipsa cunoștințelor minime de drept, care se pot materializa în săvârșirea de fapte cu caracter antisocial, expuneri la pericole ce pot fi evitate ori încapacitatea de apărare a propriilor drepturi și libertăți fundamentale,

Reafirmându-și angajamentul de a promova educația juridică în școli, precum și de a crește gradul de accesibilitate a dreptului și a instituțiilor judiciare față de cetățean,

În limitele sferei de competență legală a fiecăreia dintre părțile semnatare,

Au convenit următoarele:

Articolul I

Obiectiv

(1) Părțile cooperează în vederea promovării educației juridice în școli și licee, de la vârsta de debut a învățământului școlar obligatoriu, prin facilitarea accesului elevilor la cunoștințe elementare de drept.

(2) Domeniile și aspectele de drept ce vor face obiectul educației juridice în unitățile de învățământ preuniversitar sunt, în special, drepturile omului, unele aspecte ale procesului legislativ, probleme generate privind organizarea și funcționarea sistemului judiciar și a procedurii judiciare, elemente de drept civil și drept penal. Problematica prevenției și a combaterii corupției, unele aspecte referitoare la organizarea și relații internaționale.

Articolul 2

Obiect

(1) Educația juridică realizată în temeiul prezentului protocol se va realiza prin:

- a. expuneri ale practicienilor dreptului în cadrul unităților de învățământ primar, gimnazial și liceal;
- b. vizite ale elevilor în cadrul instanțelor, parchetelor;
- c. organizarea de evenimente dedicate educației juridice (spre exemplu, dezbateri publice, mese rotunde, competiții deschise elevilor);
- d. distribuirea în școli și licee a unor materiale informative cu specific juridic.

(2) Activitatea derulată de practicienii dreptului în temeiul prezentului protocol nu constituie activitate didactică și se realizează în mod voluntar și neremunerat.

(3) La activitățile menționate la alineatul (1) pot fi invitate și alte persoane din cadrul instituțiilor publice, române sau străine, societății civile ori mediului de afaceri, în condițiile menționate la alineatul (2).

Activități

Articolul 3

În vederea îndeplinirii scopului prezentului protocol, părțile derulează activități comune și activități specifice diferitelor părți.

Articolul 4

Activități comune

(1) (...)

(2) (...)

(3) Părțile promovează activitățile derulate ca urmare a semnării acestui protocol și contribuie în mod direct la realizarea acestora.

Articolul 5

Activități specifice diferitelor părți

(1) Ministerul Justiției îndeplinește următoarele activități specifice:

a. selectează persoane din cadrul aparatului propriu, în vederea realizării activităților de educație juridică menționate la articolul 2, alineatul (1);

b. coordonează, împreună cu Ministerul Educației Naționale *Comitetul de monitorizare*.

(2) Ministerul Educației Naționale:

a. facilitează, prin intermediul inspectoratelor școlare și al unităților de învățământ preuniversitar, accesul în instituțiile de învățământ al practicienilor de drept și al altor persoane invitate, în vederea derulării sesiunilor de educație juridică;

b. coordonează, împreună cu Ministerul Justiției *Comitetul de monitorizare*.

(3) Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Public, selectează judecători, procurori, și alte persoane de specialitate, în vederea realizării activităților de educație juridică menționate la articolul 2, alineatul (1).

1. Referitor la prezența și expunerile/intervențiile persoanelor care sunt practicieni ai dreptului, în cadrul unităților de învățământ preuniversitar, recomandăm cu precădere și precizăm faptul că acestea se pot realiza la nivelul ciclului gimnazial, prin participarea cu statut de invitat, în cadrul unor ore la disciplina de trunchi comun (obligatorie), *Cultura civică*, la clasa a VII-a și *Cultura civică*, la clasa a VIII-a, respectiv:
- a) La clasa a VII-a, recomandăm prezența practicienilor dreptului, cu precădere în cadrul unor lecții la disciplina *Cultura civică*, în care vizează *problematica libertății și responsabilității*, precum și *problematica dreptății și egalității*, teme în care apar, explicit, elemente referitoare la libertate și respectarea legilor, *justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății* ș.a.
- În anexa I B2, sunt precizate elementele de conținut din cadrul programelor pentru disciplina *Cultura civică*, clasele a VII-a și a VIII-a, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, și care în mod predilect, pot fi avute în vedere de practicienii dreptului, invitați să participe la orele de *Cultura civică*, la clasa a VIII-a.
- Pentru stabilirea punctuală a prezenței practicienilor dreptului, la orele de *Cultura civică*, în clasele a VII-a și a VIII-a, este necesar să se comunice direct cu conducerea unităților de învățământ preuniversitar avute în vedere, pentru a putea fi stabilite, de comun acord, clasa/clasele, data/datele și momentele/orele acestei prezențe.
- Menționăm faptul că unitățile de învățământ preuniversitar vor informa, la rândul lor, inspectoratul școlar județean/al municipiului București, în legătură cu prezența și datele la care vor avea loc aceste activități.

2. a) La nivelul ciclului primar, referitor la prezența persoanelor care sunt practicieni ai dreptului, în cadrul unităților de învățământ preuniversitar, precizăm faptul că acestea se poate realiza, prin participarea cu statut de invitat, în cadrul unor ore la disciplina de trunchi comun (obligatorie), *Educație civică*, la clasa a IV-a, disciplina în care este abordată problematica drepturilor copilului.

Pentru ciclul liceal, recomandăm, cu precădere, participarea la orele pentru disciplina de trunchi comun (obligatorie) *Filosofie*, la clasa a XI-a, la filierele teoretică și vocațională. În cadrul temei *Politica*, la această disciplină sunt prezăutate elemente referitoare la egalitate și dreptate, idealul democratic și drepturile omului (vezi programa școlară pentru disciplina *Filosofie*, clasa a XI-a, aprobată prin OMECI nr. 5959/22.12.2006).

O altă disciplină de trunchi comun (obligatorie), la nivelul ciclului liceal, recomandată în vederea realizării de expuneri ale practicienilor dreptului poate fi disciplina *Sociologie*, la clasa a XI-a, la filierele teoretică și vocațională, în cadrul căreia se tratează conținutul: *Probleme sociale (discriminarea, infraționalitatea, conflictele sociale, corupția, sărăcia)*.

La aceste discipline socio-umane se adaugă disciplina *Studii sociale*, la clasa a XII-a, la filiera teoretică, specializarea științe sociale. Programa pentru această disciplină include conținutul: *Principiile democrației și cetățenia*, respectiv:

Separarea puterilor;

Domnia legii;

Cetățenia;

- *dimensiuni ale cetățeniei în societatea contemporană: politică, juridică, socială, economică*;

- *cețățenia europeană; valori și atitudini*

b) În situația în care, în unitățile de învățământ preuniversitar, se realizează cursuri opționale, incluse în cadrul ofertei naționale, prezentării/expunerii persoanelor care sunt practicieni ai dreptului se pot realiza în cadrul unor discipline precum:

✓ la nivelul ciclului primar:

- *Educație pentru societate*

Programa poate fi accesată la adresa:

<http://programe.ise.ro/>

✓ la nivelul ciclului gimnazial:

- *Cultura civică, clasa a V-a* (programa este dedicată educației morale-civice)
- *Cultura civică, clasa a VI-a* (programa este dedicată educației pentru drepturile copilului)
- Aceste programe pot fi accesate la adresa: <http://programe.isc.ro/Programescolare/inviigoare.aspx#>
- ✓ **la nivelul ciclului liceal:**
 - *Drept internațional umanitar*
 - *Drepturile omului*
 - *Educație civică*
 - *Educație pentru democrație*
- Aceste programe pot fi accesate la adresa: <http://programe.isc.ro/Programescolare/inviigoare.aspx#>
- Pentru toate situațiile menționate la punctul 2 a) și 2 b), este necesar, de asemenea, să se comunice direct cu unitățile școlare avute în vedere, pentru a putea fi stabilite, clasa/clasele, data/datele și momentele/orele acestei prezențe (unitățile școlare vor informa inspectoratul școlar județean/al municipiului București).

3. a) Indiferent de nivelul de învățământ (primar, gimnazial, liceal), pentru alte tipuri de activități educaționale, respectiv activități **extracurriculare**, de genul expunerii/prelegerii/dezbatere/mese rotunde/vizite/proiecte educaționale, precum și pentru competiții/concursuri pentru elevii pentru învățământul primar, gimnazial și liceal ș.a., la care să participe diferite persoane care au calitatea de practicieni ai dreptului, tipul de activitate, modalitățile de desfășurare și organizare, data și momentul desfășurării lor vor fi stabilite, de comun acord, de conducerea unităților școlare avute în vedere și de practicienii/magistrații implicați.

Referitor la acest tip de activități, recomandăm ca acestea să se realizeze, cu precădere, în săptămâna 6-10 aprilie 2015, săptămână care va fi dedicată activităților educative extracurriculare și extrașcolare, în cadrul programului numit „Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!”

b) O posibilitate suplimentară, în raport cu toate celelalte menționate anterior, o constituie prezența practicienilor dreptului, în calitate de invitați, în cadrul orelor de consiliere și orientare/dirigenție.

Conducerea unităților de învățământ preuniversitar, vor informa inspectoratul școlar județean/al municipiului București, în legătură organizarea și desfășurarea cu acestor activități, precum și în legătură cu datele la care vor avea loc acestea.

ANEXA I B2

Elemente ale programei de *Cultură civică, clasa a VII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, care permit, în mod special, expuneri/intervenții ale practicienilor dreptului:

1. **Viața în societate**
 - Persoana: unitatea și demnitatea omului
 - Omul – ființă socială
 - Grupurile: caracteristici, tipuri
 - Atitudine și relații interpersonale în grup:
 - relații între grupuri (de cooperare, competiție, solidaritate, conflict, toleranță, respect, comunicare, influențare, apreciere, ajutor etc.)
 - Familia ca grup social: roluri în familia contemporană
 - Comunitatea locală, națională și internațională:
 - a) Comunitatea locală
 - b) Națiunea, Cățenia. **Drepturi și îndatoriri cetățenești**
 - c) Procesele de integrare și de globalizare
 - **Drepturile omului**

2. Sistemul politic în România

- Statele moderne și constituțiile
- *Teorii despre stat*
- Forme de guvernământ și regimuri politice: regimuri democratice, autoritare și localitare
- Statele moderne și constituționalismul
- *Constituțiile epocii moderne; exemple reprezentative*
- Constituția României
- *Scurt istoric al constituționalismului în România*
- ** Schimbările politice din 1989. Elaborarea Constituției României:*
- a) *rolul Adunării Constituante*
- b) *validarea Constituției*
- Structura Constituției
- Valori și principii constituționale
- Instituții și practici democratice
- Statul democratic și principiul separării puterilor
- Autoritățile statului român:
- a) autoritatea legislativă: legile
- * *nesupunerea civică (nerespectarea deliberată și non-violentă a legii)*
- b) executivul; administrația centrală și locală
- c) **autoritatea judecătorească; aplicarea legilor**
- d) *Președintele României*

2. Libertatea și responsabilitatea

Elemente ale programei de *Cultură civică, clasa a VIII-a*, aprobată prin OMECI nr. 5097/09.09.2009, care permit, în mod special, expuneri/intervenții ale practicienilor dreptului:

- Libertate personală, libertate politică și libertate economică
- Libertatea și respectarea legilor; limite ale libertății; ** delincvența juvenilă*
- Participarea cetățenească și responsabilitatea; decizie, acțiune și asumarea consecințelor acestora

3. Dreptatea și egalitatea

- Dreptatea. Forme și situații de manifestare a nedreptății
- ** Tipuri de dreptate (distributivă, procedurală, corectivă sau reparatorie)*

Notă valabilă pentru informațiile incluse în anexa IB2:

- Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății
- Egalitatea. Egalitatea șanselor, egalitatea în fața legii; problema corupției
- *Tipuri de egalitate, ca de ziderai (politică, juridică, economică; problema sărăciei și a bogăției
- *Egalitate, diferență și competiție într-o societate democratică
- *Rolul statului și al societății civile în realizarea dreptății și a egalității

- Unitățile de conținut marcate cu asterisc (*) și corp de literă *italic* nu fac parte din programa de trunchi comun.
- Ele vor fi valorificate în curriculumul la decizia școlii, în situația în care se optează pentru curriculum extins.
- Unitățile de conținut marcate cu corp de literă **aldin** sunt cele care pot fi vizate, în mod special, de către practicienii dreptului, în cadrul prezenței acestora în unitățile de învățământ preuniversitar.